

JAK SE STAVÍ HŘIŠTĚ

NEŽ VSTOUPÍTE NA CHODNÍK...

Jsou cesty, cestičky a chodníky lemující fairwaye golfových hřišť nutností, nebo jen architektonickým prvkem, který příjemně doplňuje design hřiště a dává mu určitý náboj? A byly by vůbec třeba, jestliže by všichni hráči chodili pěšky a buginy by se nepoužívaly? Odpovědi nejsou jednoznačné...

Na golfovém hřišti Casa Serena byl vybrán povrch skládaný ze zámkové dlažby. Na snímku vidíte umístění cestičky u odpališť jamky č. 5. Je velmi důležité, aby výstavba chodníků byla dokončena před zahájením setí...

Hrát golf s vozíkem je novodobý nesmysl. Na golfové hřiště vozíky nepatří. Jsou plíživým plevelem a s golfem nemají nic společného. Pokud potřebujete u své hry používat moderní GPS technologie nebo laserové přístroje na měření vzdálenosti, stejně dobře i s tímto náčiním můžete během hry jít.

Já preferuji chůzi. Tempo chůze je optimálním tempem hry samé. Mezi jednotlivými odpaly vzniká čas na mentální přípravu další rány, během chůze k míči také prostor pro vnímání estetické kultury tvarovaného hřiště, krásu okolní krajiny, vnímání přírody a také chvíle na prohození pár slov se spoluhráči ve flightu. Golf není jen individuálním sportem, ale také společenskou událostí odehrávající se ve volné přírodě. Oba póly hry jsou pro hráče velmi důležité. Na rozdíl od pěší formy je hra s vozíkem neosobní, nekolektivní a uspěchaná. Je omezená pouze na jízdu po vymezených cestičkách. A pokud je

cestička na druhé straně fairwaye, než kde leží váš míč, jste nuceni si s sebou k odehrání míče vzít několik holí najednou, abyste na místě zjistili, že tu správnou hůl jste nechali v bagu na kárce. Proto je moje odpověď na položenou otázku v recepci hřiště „přejete si vozík?“ vždy stejná. Ne děkuji, já preferuji chůzi. Walk and play!

Nicméně mám své osobní tajemství. Při projektování golfových hřišť se mi doplnění golfových cestiček do layoutu velmi líbí. Při projektování se totiž golfová cestička stává estetickým prvkem, pohlednou, oblou dvojitou křivkou, pravidelným geometrickým tvarem, který výkresu vždy dodá potřebný technický náboj. Jednoduše jsou cestičky ve výkresové dokumentaci hřiště vždy pěkným objektem. Jsem snad proto pokrytec? Možná si většina z nás pamatuje na dětské hry, kdy jsme „stříleli“ čáry tužkou po papíře a snažili se je udržet na předem nakreslené trati. Tyto velké ceny formule 1 jsme hrávali většinou při vyučování

a pod lavičí. Možná právě odtud pramení moje zanicení pro objekty golfových cestiček jako projekčního prvku.

Líbí nelíbí, být musí

Projektování cestiček je velmi tvořivý prvek. Jednosměrný, nebo obousměrný? Zprava, nebo zleva okolo greenu? Kam umístit rozšíření pro parkování vozíků, kde začít a kde skončit s vyšší obrubou? Jak technicky vyřešit ukončení chodníku tak, aby vozíky nájездem nebo sjezdem ve stále stejném místě nevyjezdily lysá místa v travním koberci? Jak a kde vyřešit točnu? A v jakém tvaru? Slza, kruh, nebo čtverec? Co víc vyhovuje estetice hřiště? Jaký bude zvolen povrch? Asfalt, zámková dlažba, nebo snad ekologičtější povrch? Jaká je ekologická stopa zanechaná za vydlážděným chodníkem? Kolik kamionů musí do území přijet, aby dovezlo patřičný počet palet s obrubou, zámkovou dlažbou, kolik tun drčeného štěrku a písku

Albatross Golf Club, Vysoký Újezd. Vzor dobře provedeného asfaltového chodníku v optimální šířce pro frekventovaný pohyb hráčů mezi klubovnou a driving range. Vlevo je chipping area

na zapískování? I to je součástí luxusu zvaného golfové cestičky.

Všechny tyto otázky a ještě mnoho dalších jsou součástí projekční práce golfového architekta. Ať se mi to líbí, nebo ne, golfové vozíky a cestičky jsou nedílnou součástí dnešního golfu a je mou osobní odpovědností projektovat je tak, aby fungovaly a zároveň hře nepřekážely.

S buginou přes město, hory, doly

Je mnoho důvodů, proč majitelé golfových hřišť chtějí mít vozíky, a tedy nutně i cestičky. Těmi hlavními jsou ekonomika a bezpečnost. Jestliže je hřiště tak členité, jako například be-rounské nebo karlštejnské, je cestička s pevným povrchem obrovskou výhodou a úlevou pro hráče.

Vzpomeňte si třeba na přechod mezi greenem pět a odpalištěm šest na Karlštejně. Přechod přes rokli by byl bez zpevněného asfaltového chodníku naprosto nemyšlitelný hazard. Díky buginám máme možnost hrát mnoho a mnoho hřišť po světě, kde bylo možné hřiště postavit, jen proto, že mezi jamkami a podél nich vedou golfové cestičky. Mnoho příkladů najdete třeba ve Španělsku. Samozřejmě že je předmětem dlouhé diskuse, jestli má smysl vůbec taková hřiště stavět. Osobně si myslím, že ne.

Dalším důležitým hlediskem je klima regionu. Asi byste si těžko představili hru pěšmo na golfu třeba v Dubaji, když se rtuť teploměru šplhá vy-

soko nad 30 °C. V těchto podmínkách si naopak neumím představit, že by se našel hráč, který by hřiště obešel. Hrál jsem také na několika hřištích na Floridě. Všechna byla typickými americkými hřišti, budovanými společně s masivní rezidenční výstavbou. Jamky a okolo nich domy. Extrémním příkladem je kalifornská oblast Palm Spring, doporučuji se podívat na letecké snímky. Při studiu těchto hřišť si kladu otázku, jestli má takový golf a bydlení vůbec smysl.

Samozřejmě že nejdůležitějším faktorem moderního hřiště je ekonomická návratnost vložené investice. Vybudovat cestičky pro golfové vozíky je dražší část výstavby než například závlahový systém a mnohdy než samy greeny stavěné podle USGA-normy. Pokud jsou golfové cestičky stavěny pouze od greenu k následujícímu odpališti, v okolí klubovny a k driving range, celková plocha se pohybuje minimálně okolo šesti tisíc metrů čtverečních. Při běžné

ceně okolo tisíce korun za metr čtvereční je náklad na zbudování cestiček blízko šesti milionům korun. Není proto divu, proč jsou příplatky za zapůjčení golfového vozíku v Čechách tak nehorázně vysoké. Je to totiž velmi lukrativní

Při projektování se golfová cestička stává estetickým prvkem, pohlednou, oblou dvojitou křivkou, pravidelným geometrickým tvarem, který výkresu vždy dodá potřebný technický náboj.

Hodinu na přechodech

Nicméně na hřištích tohoto typu jsou často přechody mezi jamkami odděleny zástavbou a obslužnými ulicemi. Tím vzniká delší vzdálenost pro přechod. Vozíky takové přechody značně zrychlují. Je běžné, že na těchto místech je golfový vozík automatickou součástí green fee. A vozík rovná se cestička. Pro zajímavost, jestli přechod mezi dokončeným puttováním na jamce a odpalem na dalším odpališti trvá v průměru tři minuty, celkový čas strávený těmito přechody je jedna hodina! A ruku na srdce, tři minuty je spíš kratší časový úsek.

byznys, ale s vyšší vstupní investicí.

Dobře ukrytý chodník

„Všechny golfové projekty, které jsem zhotovoval pro EGD, mají částečnou síť golfových cestiček,“ tvrdí Robin Hiseman, architekt European Golf Design. Znamená to, že na jamkách s párem čtyři a pět nejsou cestičky v celé délce fairwaye, ale pouze spojují greeny s odpališti následující jamky. V takových případech je hráčům povolen volný pohyb s vozíky po fairwayích. Konkrétní případ? Kutnohorská Casa Serena. Tato varianta tu byla zvolena především proto, že hřiště je provozováno v režimu privátního

Albatross Golf Club zvolil asfaltový povrch. Na fotografii vidíte detail zvýšené obruby chodníku na straně odpaliště, který zabraňuje hráčům vjet do jejich bezprostřední blízkosti. Chodník by měl být vzdálen od hrany odpaliště minimálně 3 metry

klubu a hra je možná pouze na osobní pozvání majitele hřiště. „Počet odehraných kol za rok je ve srovnání s ostatními, komerčně využívanými, hřišti, velmi malý. Tato skutečnost umožňuje údržbě hřiště provádět regenerační zásahy v místech, kde je provoz vozíků soustředěn do malého prostoru a kde se vlivem vysoké frekvence pojezdů ztuhne povrch natolik, že v něm už není prostor pro trávu,“ dodává R. Hiseman. Chodníčky do tvarování golfového hřiště nikdy zcela nezapadnou. Vždy je jejich umístění hledáním kompromisu mezi minimalizací ztráty plynulosti tvarování a maximalizací funkčnosti v umístění vzhledem ke hřišti. Není vždy jednoduché takové souhrly docílit. Cestička se musí zákonitě potkat s pohledem hráče. Mě vždy takový pohled vyruší. Proto se snažím, aby cestičky vedly na vnější straně doglegu jamek i přesto, že je nutné, aby chodník target line z odpaliště do doglegu někde překřížil. Chodník je na vzdálenější straně doglegu vždy snazší skrýt.

Asfalt, nebo dlažba?

Dalším důležitým faktorem kvality je zvolený povrch chodníčku a jeho šířka. Běžně se používají povrchy asfaltové nebo ze zámkové dlažby. Oba dva typy mají stejnou skladbu a míru ztuhnutí pro podklad, na který se instaluje finální vrstva. Vzorem správně položeného asfaltové

ho povrchu je Albatross na Vysokém Újezdě. Stejně pěkně je nainstalována zámková dlažba na Casa Sereně, ale na rozdíl od asfaltového povrchu je daleko složitější udržet chodník čistý, bez plevelů, které se drží ve spárách. Z toho pohledu je asfaltový povrch bezúdržbový. Minimální šířky by podle USGA-normy měly být 2,4 metru v případě jednosměrného provozu a 3,65 m v místech, kde se počítá s provozem obousměrným. Méně než udávané šířky vybízí

Snažím se, aby cestičky vedly na vnější straně doglegu jamek i přesto, že je nutné, aby chodník target line z odpaliště do doglegu někde překřížil. Chodník je na vzdálenější straně doglegu vždy snazší skrýt.

řidiče, aby vyjžděl z chodníčku přes vnitřní strany zatáček na trávu. Správně dimenzované a postavené chodníky slouží dobře také pro obsluhu údržby hřiště. Zatížený chodník by měl bezpečně unést váhu do pěti tun. Přestože k takovému zatížení nejspíš nikdy nedojde, je dobré na tuto váhu chodník konstruovat. Golfové sekačky, které dosahují váhy i přes dvě tuny, mají ovšem velmi široké pneumatiky čili váhu dobře rozkládají do plochy. Jediné riziko snad představuje plně naložený valník s pískem při mechanické údržbě, kdy se do provzdušněného povrchu zatahuje větší množství písku. Pravidelně se tato operace provádí na greenech.

V obou případech instalovaných povrchů je výsledný estetický dojem daleko větší, když jsou po obou stranách chodníku instalované obruby. Pro golfové cestičky stačí běžně dostupný zahradní obrubník v tloušťce pěti centimetrů. Ve vnitřních obloucích, u greenů a odpaliště, se k této obrubě ještě přidává z vnější strany vyšší obruba, která je vyvýšena o deset centimetrů a která zabraňuje hráčům, aby vyjžděli z cestičky na trávu. Ovšem při instalaci obrub je potřeba dbát zvýšené přesnosti s navázáním na okolní terén, aby tekoucí povrchová voda přes chodník přetekla, a ne aby naopak vytvářela erozní rýhy podél vyvýšené obruby. Na českých hřištích je bohužel víc příkladů té nesprávné instalace než té správné.

Pročítit design

Golf je hra, při které se má chodit, a tak to musí zůstat i do budoucna. I přesto, že se my, golfoví architekti, snažíme umístit golfové cestičky do designu hřiště co nejlépe, naší prioritou zůstane projektovat taková hřiště, aby se na nich dobře a snadno hrálo především těm hráčům, kteří se nezděraňují vzít si na svá záda bag, spálit několik přebytečných kalorií a cítit pod vlastníma nohama naši práci, design hřiště. Takto bych si přál, abyste zažili hru na některém z našich hřišť.